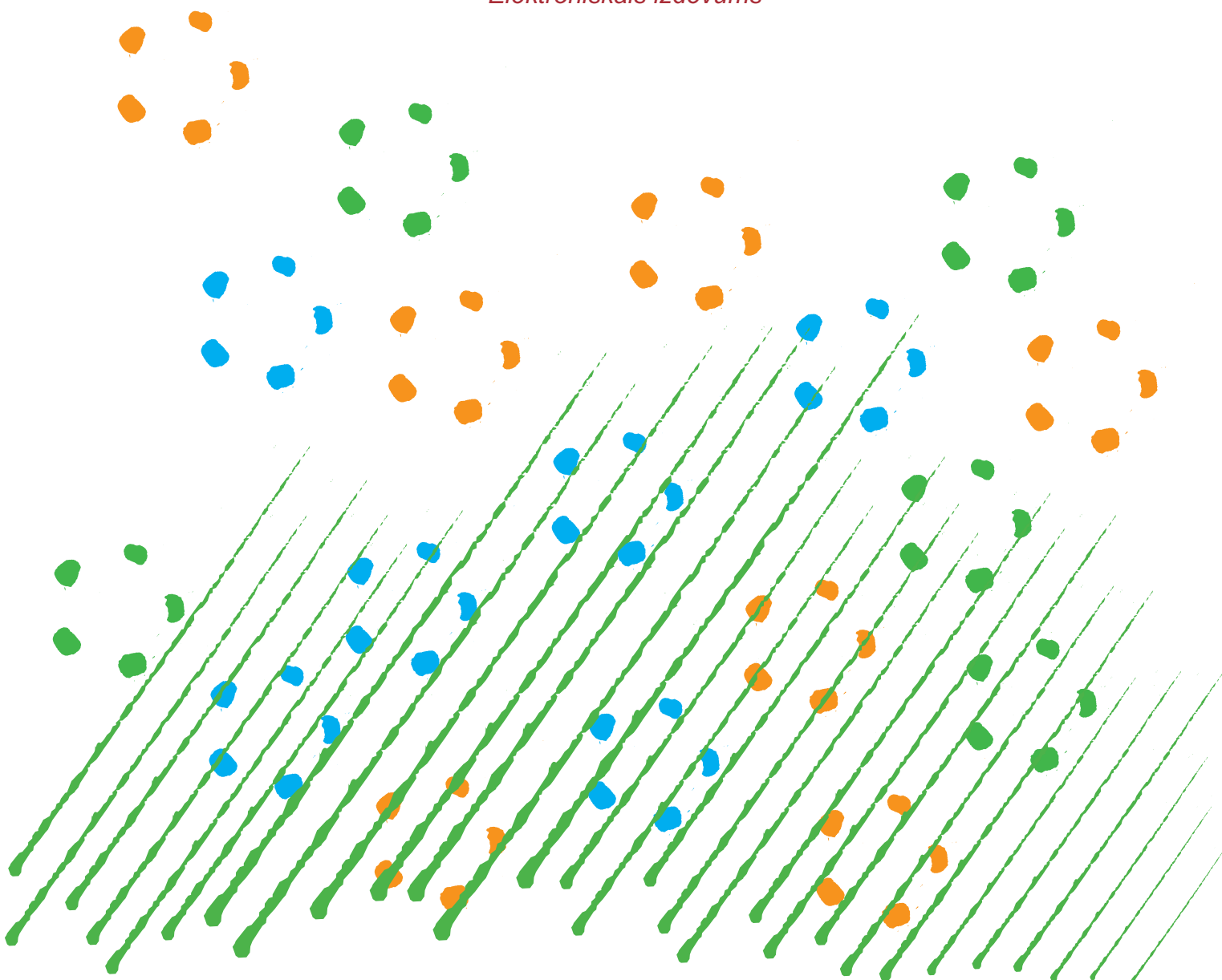

METODISKIE IETEIKUMI

PAR BĒRNA SASNIEGUMU VĒRTĒŠANU PIRMSSKOLĀ

Elektroniskais izdevums

Atbildīgā par izdevumu Agrita Miesniece

Materiālu izstrādāja: Dace Eihmane, Sarmīte Joma, Irina Kaļiņina,
Valda Krinkele, Larisa Miņņika

Recenzēja: Māra Silova, Agrita Tauriņa

Izdevums sagatavots SIA "Apgāds Mansards"

© Valsts izglītības satura centrs, 2011

SATURS

Ievads	4
I. Kāpēc vērtē?	5
II. Kad vērtē un kāpēc?	7
III. Ko vērtē?	10
IV. Kā vērtē?	13
V. Kas vērtē?	16
Pielikumi	
1. pielikums	20
1 ¹ . pielikums	26
2. pielikums	33
3. pielikums	35
4. pielikums	36
4 ¹ . pielikums	41
5. pielikums	47
6. pielikums	48
7. pielikums	49

IEVADS

*“Vērtēšanai ir tikai viens iemesls:
tās ietekmē notiek rīcība.
Ja neseko rīcība, tad vērtēšanai
nav nekādas jēgas.”*

(A. Klegs)

Pirmsskolas vecums ir ļoti svarīgs laiks bērna personības attīstībā, jo notiek būtiskas izmaiņas gan bērna fiziskajā ķermenī, gan prāta un jūtu pasaulē. Bērnu attīstībā ir kopējas tendences, bet katram bērnam ir savs individuāls attīstības temps, kas atkarīgs gan no ģenētiskiem un funkcionālās attīstības faktoriem, gan vides, gan sociālās pieredzes.

Agrīnajā vecumā veidojas personības kodols. Pirmsskolas izglītības procesā, iepazīstot apkārtējo pasauli, bērns fiziski, garīgi un emocionāli attīstās un pilnveidojas, apgūst jaunas zināšanas un prasmes, veido attieksmes, gūst pieredzi komunikācijā ar vienaudžiem un pieaugušajiem.

Skolotāja uzdevums – mācīšanas, mācīšanās un audzināšanas procesu organizēt tā, lai tas būtu interesants, jēgpilns, motivēts un atbilstošs bērna spējām, vajadzībām un interesēm. Lai sekmīgi organizētu pedagoģisko procesu, skolotājam regulāri jānovērtē, kas izdevies, kam atkārtoti jāpievērš uzmanība, kas jādara tālāk. Svarīgi ir novērtēt bērna sasniegumus, tāpēc regulāra mācīšanas un mācīšanās vērtēšana ir neatņemama pedagoģiskā procesa sastāvdaļa.

Pirmsskolas izglītības apguves vērtēšanas kārtību un pirmsskolas izglītības satura apguves plānotos rezultātus nosaka Ministru kabineta 2010. gada 3. augusta noteikumi Nr. 709 “Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām” (turpmāk – vadlīnijas).

Vadlīnijās ir noteikts, ka

- izglītības programmas apguves laikā bērna zināšanu, prasmju un attieksmju vērtējumu izsaka mutvārdos, uzsverot pozitīvo un nozīmīgo viņa darbībā un sasniegumos;
- pirmsskolas izglītības satura apguves noslēgumā par bērna sasniegumiem (zināšanām, prasmēm un attieksmēm atbilstoši plānotajiem rezultātiem) tiek rakstiski informēti viņa vecāki vai aizbildņi.

Metodiskajam materiālam **ir ieteikuma raksturs**, un tas ir veidots, lai parādītu skolotājam dažādas iespējas bērna sasniegumu un pedagoģiskā procesa vērtēšanā pirmsskolas izglītībā.

Metodiskajā materiālā Rīgas, Jelgavas, Ikšķiles, Tukuma un Jūrmalas pedagogu vērtēšanas darba pieredzes piemēri papildina vērtēšanas teorētisko materiālu, piedāvājot ikvienam pedagogam iespēju atlasīt un izvēlēties pedagoģiskā procesa īstenošanai atbilstošāko, pilnveidojot savu individuālo vērtēšanas modeli.

I. KĀPĒC VĒRTĒ?

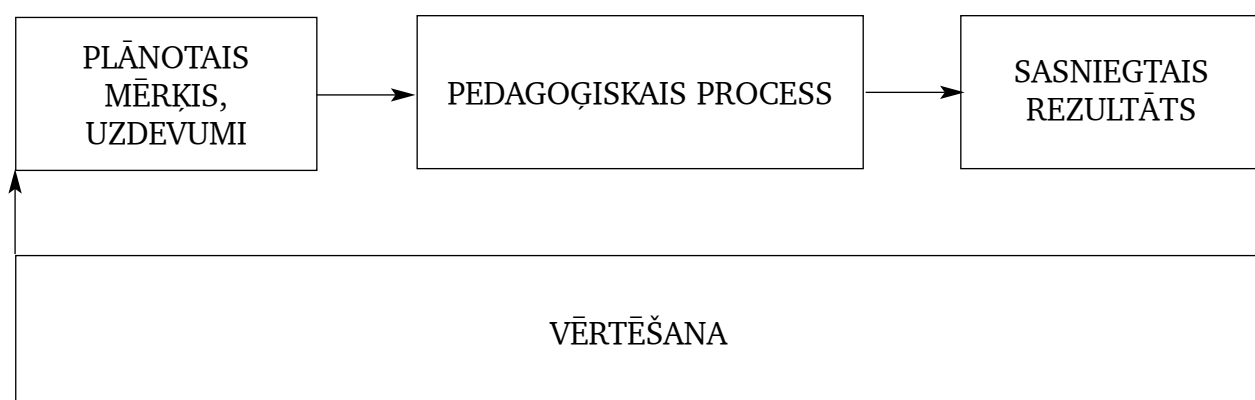
“Attieksme pret sevi veidojas no atsevišķiem konkrētiem pašvērtējumiem un citu cilvēku vērtējumiem.”

(D. Dzintere)

Lai mērķtiecīgi un efektīvi organizētu pedagoģisko procesu, skolotājam skaidri jāapziņās, kādu rezultātu viņš grib sasniegt konkrētā laika periodā, katrā atsevišķā tematā un ikvienā rotaļnodarbībā. Bērnam ir svarīgi saņemt regulāru novērtējumu par paveikto, jo pakāpeniski nostiprinās viņa pašvērtējums, attīstās paškontrolē un motivācija. Bērna vecākam informācija par bērna sasniegumiem jeb vērtējums ir būtisks, lai atbalstītu bērnu.

Adekvāta pašvērtējuma veidošanās priekšnosacījumi (īpaši bērniem 6–7 gadu vecumā) ir nozīmīgi gan kognitīvā – *ko es zinu par sevi, ko es varu, kas man neizdodas un ko darīt, lai izdotos* –, gan arī emocionālā aspektā – pozitīvas attieksmes veidošanās pret sevi, uzdrīkstēšanās un ticība sev. Sociāli emocionālajā attīstībā pirmsskolas vecuma bērnam (5–7 gadi) attiecībās ar vienaudžiem ir raksturīga balansēšana starp vēlmi sadarboties, būt piederīgam grupai un sāncensību. Savukārt attiecībās ar pieaugušo bērns meklē kompromisu starp vēlmi būt neatkarīgam un vienlaikus arī paklausīgam. Bērns cenšas attaisnot pieaugušā gaidas, viņam ir svarīgas attiecības ar pieaugušo. Pakāpeniski attīstās bērna vērtējoša attieksme, atbildība, empātija, bailes saņemt negatīvu vērtējumu un būt atstumtam. Tas skolotājam jāņem vērā, plānojot pedagoģisko procesu, vērtējot un sniedzot atgriezenisko saiti.

Plānojot pedagoģisko procesu, svarīgi ir novērtēt, kas izdevies, kas jāuzlabo saistībā ar izvirzīto mērķi un uzdevumiem.

1. attēls. Vērtēšana pedagoģiskajā procesā

Vērtēšanas procesā tiek iegūta, apkopota un analizēta informācija, lai:

- izdarītu secinājumus par bērnu, nosakot viņa mācīšanās vajadzības, zināšanu un prasmju apguvi un attieksmju veidošanos;
- dotu atgriezenisko saiti par bērna apgūtajām zināšanām un prasmēm;
- spriestu par mācīšanās efektivitāti.

Vērtēšana ir procedūra, kurā nosaka bērna zināšanu, prasmju un attieksmju atbilstību vadlīnijās noteiktajiem plānotajiem rezultātiem.

Vērtējot nosaka ne tikai pedagoģiskajā procesā bērna sasniegumu atbilstību noteiktajām prasībām, bet arī bērna individuālo attīstības dinamiku, kurai būtiska nozīme viņa personības veidošanās procesā. Novērtējot bērna sasniegumus to attīstībā, var spriest par bērna attīstību kopumā, sniedzot vajadzības gadījumā individuālu palīdzību vai piesaistot pedagoģiskā atbalsta personālu.

Vērtēšanai ir konkrēts mērķis. Vadlīnijās ir izvirzīts šāds pirmsskolas izglītības mērķis: veicināt bērnu vispusīgu un harmonisku attīstību, ievērojot viņa attīstības likumsakarības un vajadzības, individuālajā un sabiedriskajā dzīvē nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes, tādējādi mērķtiecīgi palīdzot bērnam sagatavoties pamatizglītības apguvei. Mērķa sasniegšanai pedagoģiskais process jāorganizē tā, lai bērni apgūtu pirmsskolas izglītības satura apguves plānotos rezultātus, izmantojot daudzveidīgas metodes un darba organizācijas formas. Vērtēšanas mērķis ir pārbaudīt, vai bērns ir apguvis vadlīnijās noteiktās zināšanas, prasmes un attieksmes. Pirmsskolas izglītības pakāpes noslēgumā jānovērtē, vai mērķis ir sasniegts. To var izdarīt, pārlicinoties par katra plānotā rezultāta apguvi visa gada garumā un izdarot apkopujošu secinājumu. Vadlīnijās noteiktie plānotie rezultāti detalizēti ir atklāti integrētās mācību programmas sešgadīgiem bērniem paraugā (skatīt www.visc.gov.lv).

Piemēram. Vadlīnijās ir noteikts plānotais rezultāts: novēro pārmaiņas cilvēkā, dabā un sabiedriskās dzīves norisēs, stāsta par saviem novērojumiem, orientējas tuvākajā apkārtnē. Lai šo plānoto rezultātu sasniegtu, integrētajā mācību programmā sešgadīgiem bērniem noteikti vairāki sasniedzamie rezultāti. Viena no apgūstamajām prasmēm ir: pazīst Latvijā biežāk sastopamās sēnes (baravika, bērzlape, gailene, mušmire) attēlos vai dabā.

Skolotājs šīs prasmes apguvē atbilstoši izvirzītajiem vērtēšanas kritērijiem novērtē bērnu sasniegumus: aicina bērnus zīmējumos vai dabā atpazīt un nosaukt sēnes, īsi raksturot tās.

II. KAD VĒRTĒ UN KĀPĒC?

“Lai patiešām spētu aizvest cilvēku uz noteiktu vietu, ir jāprot vispirms viņu atrast tur, kur viņš ir, un sākt no tās vietas.”

(S. Kirkegors)

Pirmsskolas pedagoģiskajā procesā bērnu sasniegumus vērtē rotaļnodarbībās, kur galvenais bērnu darbības veids ir rotaļa. Gan skolotāja mērķtiecīgi organizētās rotaļās un rotaļu situācijās, gan pēc bērnu pašu iniciatīvas izvēlētās rotaļās bērns iepazīst sevi un pasauli ap sevi, apgūst prasmes un zināšanas, veidojas viņa attieksme. Bērns mācās rotaļājoties. Rotaļā bērns atklāj, kas viņu interesē, ko viņš ir vai nav apguvis, ko prot un kas viņam sagādā grūtības. Tāpēc skolotājam bērnu darbība jāvada tā, lai veicinātu izziņu un attīstītu viņu gribas īpašības. Skolotājam jāuzteic katra bērna darbība un veikums, bērns jāstimulē un jāiedrošina. Kopumā vērtējot pozitīvi bērna darbu, uzteicot viņa darbošanos, iesaistīšanos un centienus, ir taktiski jānorāda uz pieļautajām kļūdām, kā arī jāiesaka, kā varētu darbu pilnveidot. Bērnam būtu svarīgi saprast, ka izziņas procesā ir iespējamās kļūdas, ka tā ir iespēja mēģināt vēlreiz paveikt to, kas nav izdevies.

Pedagoģiskajā procesā vērtēšana notiek:

- pedagoģiskā procesa sākumā;
- pedagoģiskā procesa laikā;
- pedagoģiskā procesa nobeigumā.

Pedagoģiskā procesa sākumā notiek ievadvērtēšana, kurā novērtē bērnu iepriekšējo pieredzi:

- uzsākot jaunu mācību gadu;
- pirms jauna temata, zināšanu un prasmju apguves.

Ievadvērtēšanai ir diagnosticējošs raksturs, un tā nepieciešama skolotājam pedagoģiskā procesa plānošanā.

Piemēram. Skolotājs vispirms aicina bērnus nosaukt mājdzīvniekus, kurus viņi pazīst un spēj īsi raksturot, tikai pēc tam, pamatojoties uz jau esošajām bērnu zināšanām, izvēlas atbilstošākās plānotās aktivitātes konkrētā sasniedzamā rezultāta apguvei.

Tā kā pirmsskolas vecuma bērnu attīstība notiek nevienmērīgi un ir atšķirīgs viena vecuma bērnu attīstības līmenis, ievadvērtēšana palīdz nodrošināt pedagoģiskā procesa individualizāciju, lai jaunas zināšanas un prasmes pamatotos uz iepriekšējām zināšanām un prasmēm un katrs bērns mācītos atbilstoši savām spējām un vajadzībām.

Piemēram. Mācot jaunu burtu, skolotājs vispirms noskaidro, vai bērni saklausu skaņu, kas atbilst šim burtam, pareizi izrunā to, prot nosaukt vārdus, kuri sākas ar šo skaņu, un tikai pēc tam iepazīstina bērnus ar atbilstošo burtu un māca to lasīt kopā ar citiem jau zināmajiem burtiem. Ja kāds no bērniem ar grūtībām saklausu skaņu, nevar noteikt tās atrašanās vietu vārdā, tad skolotājam jādiferencē uzdevumi šo prasmju nostiprināšanai un jauna burta apguvei.

Pedagoģiskā procesa laikā notiek **kārtējā vērtēšana**. To sauc arī par veidojošo jeb attīstošo vērtēšanu. Tā notiek mācīšanas, mācīšanās un audzināšanas laikā un tūlīt sniedz atgriezenisko saiti par bērna darbošanos un iesaistīšanos skolotāja mērķtiecīgi piedāvātajās aktivitātēs, apgūtajām zināšanām un prasmēm. Tā palīdz skolotājam:

- uzlabot pedagoģisko procesu, piemēram, analizēt rotaļnodarbībā izvirzītā mērķa un izmantoto metožu savstarpējo atbilstību;

Piemēram. Burta rakstīšanas procesā noskaidrojot, ka vairāki bērni nespēj savienot burta elementus, viņiem tiek piedāvāti papildu sižetiski rakstu vingrinājumi ar burta elementiem, lai nostiprinātu jaunā burta elementu rakstību.

- iegūt informāciju par jauno zināšanu un prasmju apguvi;

Piemēram. Pēc iepazīšanās ar dažādiem skaņurīkiem, to skanējuma saklausīšanas un ritmizēšanas vingrinājumiem skolotājs aicina bērnus izvēlēties vienu no skaņurīkiem un visiem kopā spēlēt kādas bērniem zināmas melodijas pavadījumu: bērni vai skolotājs nosauc, kuriem skaņurīkiem jāspēlē. Ir svarīgi, lai katram bērnam būtu iespējams demonstrēt jaunapgūto prasmi.

- sekmēt bērnu izziņas interesi, motivēt bērnus darbam;

Piemēram. Pirms izglītības iestādes tuvākajā apkārtnē augošo augu iepazīšanas, skolotājs, izmantojot dažādu augu attēlus (tajā skaitā tuvākajā apkārtnē augošo augu), kopā ar bērniem noskaidro, kā tos sauc, aicina bērnus tos īsi raksturot. Pēc tam āra nodarbībā tiek noskaidrots, vai šie augi aug arī izglītības iestādes apkārtnē. Bērni meklē augus, nosauc tos un īsi par tiem pastāsta.

- sniegt individuālu palīdzību bērniem, uzlabot bērnu sasniegumus un veicināt viņu pašvērtēšanas prasmes;

Piemēram. Pirms modeļa (torņa) konstruēšanas skolotājs var uzdot jautājumu “Kādus kļūdas vajadzētu izmantot, lai pamats būtu stabils?”. Ja, darbojoties ar konstruēšanas materiālu, kādam no bērniem neizdodas uzbūvēt iecerētā modeļa celtni, skolotājs var uzdot papildjautājumus: “Kā tu domā, kāpēc tavs tornis brūk? Ko tu varētu mainīt?”.

Nobeiguma vērtēšana ir apkopjoša vērtēšana, kuras mērķis ir noskaidrot bērnu zināšanu un prasmju kvantitāti un kvalitāti. To veic pirmsskolas izglītības programmas īstenošanas laikā, periodiski, piemēram, divas reizes mācību gada laikā (1. pielikums, 1¹. pielikums – mazākumtautības izglītības programmai), kā arī pirmsskolas izglītības pakāpes noslēgumā. Ieteicams vērtēt periodiski vienā vai vairākos mācību gados, lai novērtētu bērnu sasniegumus un to dinamiku. Skolotājs nosaka un fiksē bērnu sasniegumus atbilstoši vadlīnijās noteiktajiem pirmsskolas izglītības satura apguves plānotajiem rezultātiem.

Pirmsskolas izglītības pakāpes noslēgumā skolotājs, summējot bērnu apgūtās zināšanas, prasmes un attieksmes, veido aprakstošu vērtējumu par bērna sasniegumiem, mācīšanās stilu, saskarsmes un sadarbības prasmēm, sasniegumu dinamiku (2. pielikums). Aprakstošo vērtējumu skolotājs veido katram bērnam individuāli, izvērtējot viņa pozitīvos sasniegumus. Pielikumā piedāvāts aprakstošā vērtējuma piemērs (3. pielikums). Aprakstošā vērtējumā tiek raksturota bērna darbība, aprakstīta viņa spēja patstāvīgi vai ar atbalstu lietot apgūtās prasmes. Sagatavotais vērtējums informē vecākus par bērna sasniegumiem pirmsskolas izglītības pakāpes noslēgumā un raksturo bērna gatavību pamatizglītības apguves uzsākšanai.

III. KO VĒRTĒ?

“[...] ir precīzi jānosaka pakāpe, uz kuras atrodas bērns, lai varētu straujāk un pilnvērtīgāk turpināt augšupeju pa attīstības kāpnēm.”

(S. Tūbele)

Pirmsskolas pedagoģiskajā procesā bērnu sasniegumus vērtē atbilstoši vadlīnijās noteiktajiem pirmsskolas izglītības satura apguves plānotajiem rezultātiem, kuru apguve veicina bērna fizisko, psihisko un sociālo attīstību.

Pirmsskolas izglītības satura apguves plānotie rezultāti **fiziskajā attīstībā** (vadlīniju 12. punkts):

1. Izpilda pamatkustības un orientējas telpā;
2. Notur līdzsvaru;
3. Ir attīstīta roku sikā muskulatūra, mērķtiecīgi veic darbības ar sīkiem priekšmetiem;
4. Sev un apkārtējiem drošā veidā un tvērienā tur un lieto rakstāmpiederumus un darbarīkus;
5. Darbojas noteikta laukuma robežās;
6. Ir pozitīva attieksme pret fiziskām aktivitātēm.

Bērna fiziskās attīstības galvenie rādītāji ir vispārējais veselības stāvoklis, stāja, koordinācija, spēja noturēt līdzsvaru un pamatkustību izpilde.

Pirmsskolas izglītības satura apguves plānotie rezultāti **psihiskajā attīstībā** (vadlīniju 13. punkts):

1. Klausās, uztver, stāsta, pauž attieksmi pret dzirdēto;
2. Saklausa, pareizi izrunā un diferencē skaņas vārdos;
3. Saprot saikni starp skaņu un burtu;
4. Pazīst iespiestos un rakstītos burtus, raksta burtus, vārdus un vienkāršus teikumus;
5. Lasa vārdus un vienkāršus teikumus atbilstoši savām spējām;
6. Saprot lasīto, atbild uz jautājumiem un pauž attieksmi pret to;
7. Iejūtas dažādos tēlos, attēlo ar kustībām, žestiem, mīmiku un runu, skandē tautasdziesmas un runā dzejoļus;
8. Saprot saikni starp skaitli un ciparu, raksta ciparus;
9. Saprot saskaitīšanas un atņemšanas darbības, prot iegūt rezultātu praktiskās situācijās skaitļa 10 apjomā;
10. Pazīst ģeometrijas pamatelementus (punkts, līnija, riņķis, trijstūris, četrstūris);
11. Novēro pārmaiņas cilvēkā, dabā un sabiedriskās dzīves norisēs, stāsta par saviem novērojumiem, orientējas tuvākajā apkārtnē;

12. Saprot darbību loģisko secību un stāsta par to;
13. Raksturo, salīdzina un grupē objektus pēc dažādām pazīmēm;
14. Klausās mūziku, dzied, dejo, muzicē un ritmizē;
15. Radoši izmanto dažādus materiālus, tehnikas un paņēmienus tēlotājdarbībā un rokdarbos;
16. Pazīst un pauž emocijas mijiedarbībā ar apkārtējo pasauli;
17. Pieņem sevi un citus, jūt līdzī, lūdz un sniedz palīdzību;
18. Ir motivēts turpmākās izglītības apguvei.

Bērna vispārīgo psihisko attīstību raksturo psihiskie procesi (uztvere, uzmanība, domāšana, iztēle un atmiņa), valodas lietošanas prasmes, griba un izzīņas interese, radošums. Tāpēc pirmsskolas pedagoģiskajā procesā svarīgi ne tikai sniegt zināšanas, bet būtiski attīstīt bērna prātu un motivāciju, lai viņš būtu gatavs apgūt jaunas prasmes, mācītos spriest, fantazēt un izteikt patstāvīgus secinājumus.

Pirmsskolas izglītības satura apguves plānotie rezultāti **sociālajā attīstībā** (vadlīniju 14. punkts):

1. Nosauc savu vārdu, uzvārdu, dzīvesvietas adresi, valsti, kurā dzīvo;
2. Izsaka lūgumu, prot pateikties, jautā un atbild uz jautājumiem, stāsta par to, ko prot;
3. Sadarbojas ar vienaudžiem un pieaugušajiem, pieņem vai noraida ieteikumus, pamato savu viedokli;
4. Vērtē savu un citu rīcību, pauž attieksmi pret to;
5. Izrāda cieņu pret cilvēkiem, savu un citu darbu, ir saudzīga attieksme pret apkārtējo vidi;
6. Veic vienkāršus pašapkalpošanās darbus, ievērojot apgūtos ugunsdrošības un elektrodrošības noteikumus;
7. Zina, kā rīkoties dažādās situācijās, ja ir apdraudēta personīgā drošība mājās, uz ielas (ceļa) un dabā (pie ūdenskrātuvēm, saskarē ar dzīvniekiem, nezināmām vielām un augiem);
8. Ievēro personīgo higiēnu, lieto veselīgus pārtikas produktus un veic fiziskās aktivitātes;
9. Ir atbildīgs par uzticētajiem pienākumiem un personīgajām lietām.

Bērna sociālās attīstības pamatā ir higiēnas, pašapkalpošanās, saskarsmes un sadarbības prasmes, kas izpaužas empātijā, tolerancē un cieņā pret līdzcilvēkiem, vidi un pašam pret sevi, kā arī adekvātā pašvērtējumā un kas sekmē drošas darbošanās vides izvēli un spēju pārvaldīt savas emocijas.

Atbilstoši vadlīnijās noteiktajiem izglītības satura apguves plānotajiem rezultātiem zināšanas, prasmes, attieksmes un to apguves secība konkretizēta mācību programmās. Skolotājs var veidot savu mācību programmu vai izvēlēties integrētās mācību programmas sešgadīgiem bērniem paraugu (skatīt www.visc.gov.lv).

Ievadvērtēšanā un kārtējā vērtēšanā skolotājs vērtē tikai vienu mācību programmā noteikto sasniedzamo rezultātu. Nobeiguma vērtēšanā skolotājs apkopo ilgākā laika periodā novērtētos bērna sasniegumus.

Piemēram. Vadlīnijās noteikto sasniedzamo rezultātu – pazīst iespīestos un rakstītos burtus, raksta burtus, vārdus un vienkāršus teikumus – bērnam jāapgūst pakāpeniski, noteiktā secībā. Pedagoģiskā procesa laikā skolotājs vērtē šādas atsevišķas prasmes:

- *pazīst iespīestos burtus un tiem atbilstošos rakstītos burtus;*
- *raksta rakstītos burtus;*
- *savstarpēji savieno burtus;*
- *lasa uzrakstīto vārdu un saprot tā nozīmi;*
- *sāk teikumu ar lielo sākuma burtu un teikuma beigās ieliek pieturzīmi (. ?).*

Apkopojot bērna atsevišķās apgūtās prasmes, skolotājs izdara secinājumu par sasniedzamā rezultāta apguvi.

IV. KĀ VĒRTĒ?

“Ir jātic labajam, kas bērnā ir, un labajam, kas viņā būs. Jābūt pārliecinātam, ka šis labais katrā ziņā tiks sevi manīt, jāsauglabā optimisms it visās pedagoģiskajās neveiksmēs.”

(G. Svence)

Bērna sasniegumu vērtēšanai jānotiek katra bērna iepriekšējo sasniegumu kontekstā. Vērtēšanas uzdevums ir norādīt arī attīstības perspektīvu, t. i., izvirzīt konkrētus individuālos uzdevumus noteiktu zināšanu un prasmiņu apguvei un pilnveidei. Sasniedzamā rezultāta vērtēšanai ieteicams izmantot spēles un rotaļas.

Piemēram. Lai vērtētu prasmes – sadarbojas ar bērniem un pieaugušajiem – apguvi, skolotājs iesaista bērnus dažādās rotaļās: “Palīdz man!”, “Namiņš deg”, “Spogulis”, “Zirnekļa tīkls”, “Luksofors” u. c. Lai noskaidrotu, vai bērni apguvuši skaitīšanas prasmi, var izmantot rotaļu “Viens par maz, trīs par daudz”.

Pirmsskolas pedagoģiskajā procesā vērtēšanu veic:

- novērojot,
- jautājot,
- klausoties,
- izmantojot bērnu darbus.

Novērošana. Ikdienas dzīvē nepārtraukti novērojot citus cilvēkus, lietas, notikumus, tiek iegūta informācija. Tā palīdz izdarīt secinājumus, pieņemt lēmumus, izvēlēties turpmākās rīcības variantus. Pirmsskolas pedagoģiskajā procesā novērošana ir galvenā vērtēšanas metode, jo ļauj skolotājam, neiejaucoties bērna darbībā (gan skolotāja inscenētā, gan paša bērna patstāvīgā darbībā), izdarīt secinājumus par novērojamā sasnieguma apguvi. Novērojot skolotājam ir jāredz, jādzird, jāfiksē, jāanalizē un jāsecina. Novērotais ir jāpieraksta.

Jāatceras, ka arī bērns novēro un salīdzina, kā viņam un citiem izdevies veikt uzdevumu, tas veicina bērna adekvāta pašvērtējuma attīstību. Skolotājam, pedagoģiskajā procesā izvēloties rotaļas, spēles un uzdevumus, kuros ir iespējams tikai viens uzvarētājs, būtiski atcerēties, ka 5–7 gadu vecumā bērniem ir raksturīga sāncensība. Bet daļai bērnu uz panākumiem vērsta motivācija var nebūt attīstīta, un šos bērnus nemotivē apgalvojums, ka viņam ir iespēja kļūt par uzvarētāju kaut kad kādā citā rotaļā. Citi var sāpīgi pārdzīvot šķietamo zaudējumu un neveiksmi.

Rūpīgi pārdomājot ikdienas pedagoģiskā procesa organizāciju, jāizvēlas tādas rotaļas un spēles, kuru laikā pozitīvā un attīstošā vidē var novērot un fiksēt katra bērna prasmes,

zināšanas un attieksmes. Praktiska bērnu darbošanās ļauj skolotājam ar daudzveidīgu uzdevumu palīdzību, tos iekļaujot rotaļās un spēlēs, novērtēt bērna zināšanas, prasmes un attieksmes.

Piemēram. Kustību rotaļā “Diena un nakts” ne tikai konstatējamās un nostiprināmas zināšanas par diennakti, bet arī vērtējamās bērna kustību prasmes, spēja mainīt darbības veidu pēc signāla u. c. Lomu spēle “Veikals” varētu būt veids, kā vērtēt bērna zināšanas par dārzeņiem, fiksēt viņu matemātiskās prasmes – skaitīt, saskaitīt un atņemt utt.

Lai precīzi novērtētu kādu bērna sasniegumu, pirms tam jāizstrādā vērtēšanas kritēriji.

Piemēram. Ja mērķis ir novērtēt bērna fonemātiskās dzirdes attīstību, tad izvirza šādus vērtēšanas kritērijus:

Kritēriji	Vienmēr	Reizēm	Nekad
Saklusa skaņas			
Nosaka skaņas atrašanās vietu vārdā			
Nosauc vārdus, kuri sākas ar noteiktu skaņu			

2. attēls. Vērtēšanas kritēriji

Lai iegūtu ticamu informāciju par novērtējamo bērna sasniegumu, novērošana ir precīzi jāplāno un tās laikā uzmanība jākoncentrē uz izvirzītajiem vērtēšanas kritērijiem.

Jautāšana. Individuālās un frontālās sarunās, uzdodot mērķtiecīgus jautājumus, pedagogs var iegūt informāciju par bērna zināšanām. Sarunas vadīšanā skaidri jāapzinās vērtēšanas mērķis, jāparedz sarunas rezultātu fiksēšanas veids, saruna jāvada taktiski, nodrošinot savstarpēju uzticēšanos.

Piemēram. Lai novērtētu, vai bērns zina, kas ir rūpes par dzīvām būtnēm (augi, dzīvnieki), skolotājs var uzdot šādus jautājumus:

- Vai par tevi kāds rūpējas?
- Ko nozīmē “rūpēties”?
- Par ko var rūpēties?
- Kā var rūpēties par augiem?
- Kā var rūpēties par dzīvniekiem?
- Par ko tu rūpējies?

Vērtējums: jā, daļēji, nē

Bērna vārds	Kritēriji		
	Saprot, ko nozīmē vārds "rūpes"	Nosauc darbības, kurās izpaužas rūpes par augiem	Nosauc darbības, kurās izpaužas rūpes par dzīvniekiem
Ansis	Jā	Daļēji	Jā

3. attēls. Vērtēšanas kritēriji un vērtējums

Klausīšanās. Vērtējot bērna sniegumu, skolotājam jābūt uzmanīgam klausītājam. Ieteicams vērtēšanas kritērijus veidot kopā ar bērnu.

Piemēram. Skolotājs jautā bērniem, kā iemācītais dzejolis būtu jānorunā, lai to patiktu klausīties. Bērni izsaka savas domas, skolotājs tās papildina.

Kritēriji varētu būt šādi:

Kritēriji	Jā	Daļēji	Nē
Skaidri, saprotami izrunā vārdus			
Runā, loģiski pabeidzot domu			
Izmanto atbilstošus žestus un mīmiku			

4. attēls. Vērtēšanas kritēriji

Bērnu darbi. Vērtīgu materiālu bērnu sasniegumu vērtēšanai skolotājs iegūst no bērnu darbiem. Pirmsskolā tie ir bērnu zīmējumi un citi radošie darbi; vingrinājumi darba lapās, laužnišu likšana utt. Jebkurš bērna darba rezultāts sniedz informāciju par darītāju: par viņa attieksmi, par viņa rakstura iezīmēm, par apgūtajām zināšanām un prasmēm u. tml. Svarīgi dokumentēt darba tapšanas laiku. Bērnu darbības rezultātu analīze iegūst lielāku objektivitāti, ja skolotājs vēro pašu darbības gaitu, fiksē apstākļus, kādos noritējusi darba tapšana. Šī informācija palīdz noteikt sakarības starp procesu un rezultātu.

V. KAS VĒRTĒ?

“Bērni zina daudz ko, taču kļūst bezspēcīgi pret mūsu autoritārajām tieksmēm.”

(Š. Amonašvilli)

Pirmsskolas izglītībā visbiežāk vērtētājs ir skolotājs, jo viņš plāno, īsteno un analizē pedagoģisko procesu. Bez regulāras vērtēšanas nav iespējams veidot mērķtiecīgu, bērncentrētu mācīšanas, mācīšanās un audzināšanas procesu. Tikai dažādu vērtēšanas metožu kopums, to kompleksa izmantošana var sniegt vispusīgu informāciju gan par bērnu individuāli, gan par visu grupu kopumā. Katra bērna sasniegumu vērtējums ir viņa individuālās attīstības dokumentējums, savukārt visas grupas rezultātu kopsavilkums var būt kā pedagoģiskā procesa kapacitātes jeb nozīmīguma rādītājs. Ja vairākiem bērniem ir nepietiekams vērtējums kādā vecumposmā atbilstošu apgūstamo prasmju grupā, tad svarīgi izvērtēt un novērst to.

Bērna sasniegumus skolotājs regulāri atzīmē tabulā (1. pielikums, 1¹.pielikums). Ja tiek īstenota “Integrētā programma sešgadīgiem bērniem” bērnu sasniegumus atzīmē “Pirmsskolas skolotāja dienasgrāmātā” (skatīt <http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/dokumenti/20110906-pirmskola-skolot-diengr-lv.pdf>). Lai būtu pārskatāmi bērnu sasniegumi visā grupā un atsevišķu zināšanu vai prasmju apguve, skolotājs var izmantot pedagoģisko vērojumu rezultātu tabulu (4. pielikums, 4¹.pielikums – mazākumtautības izglītības programmai). Skolotājs var izmantot dažādas kartes un tabulas bērnu sasniegumu atzīmēšanai.

Pedagoģiskajā procesā savus sasniegumus var novērtēt arī pats bērns. Pašvērtējums ir viens no personības pašapziņas izpausmes veidiem, kuram ir liela nozīme bērna personības veidošanā. Viena no bērnu pašvērtējuma fiksēšanas formām var būt īpaši izstrādātas vērtējumu anketas (5. pielikums), kurās bērns pats atzīmē vērtējumu. Pirmsskolas vecuma bērniem ir būtiska viņa darbības emocionālā atzišana un atbalsts. Bērns vēl pilnībā nespēj nošķirt un izvērtēt atsevišķi darbošanās kā procesa un darbošanās rezultāta kvalitāti. Viņam vēl nav pilnībā skaidri kritēriji, pēc kuriem pieaugušie nosaka viņa darbības rezultāta kvalitāti. Tāpēc šajā vecumā bērnam ir svarīgs gan procesa, gan tā rezultāta pozitīvs vērtējums. Kritēriji, kā bērnam pašam vērtēt sava darba rezultātu un kur meklējami neveiksmju cēloņi, viņam pakāpeniski pieaugušā vadībā veidojas līdz pat 9–11 gadiem. Svarīgi, lai skolotājs atsaucīgi reaģētu uz bērna pašvērtējumu – izteiktu atzinību un priecātos kopā ar bērnu par veiksmi un pozitīvu vērtējumu (☺) un noteikti pārrunātu iespējamus cēloņus, kā arī turpmāko rīcību, ja bērna pašvērtējums ir negatīvs (☹). Bērns ar zemu pašapziņu visbiežāk ir pasīvs un netic saviem spēkiem. Turpretī bērns ar pārlieku augstu pašapziņu ir neatsaucīgs pret visu jauno, nekritisks pret sevi.

Vērtēšanas procesā svarīgi iesaistīt bērna ģimeni. Skolotājam svarīgi jau sākotnēji no vecākiem iegūt informāciju par bērnu, lai pedagoģiskajā procesā ievērotu bērna vajadzības (6. pielikums).

Vecāku tieša piedalīšanās ikdienas pedagoģiskajā procesā un viņu vērojumi sniedz papildu informāciju skolotājam gan par katru bērnu individuāli, gan par mācīšanās procesu kopumā (7. pielikums).

Regulāri pārrunājot vērtēšanas procesā iegūto informāciju, var kopīgi risināt dažādus ar bērna mācīšanos saistītos jautājumus, jo vecāki ietekmē bērna vērtību sistēmu, attieksmi, uzvedību, izturēšanos, veselību, pašapziņu un gatavību skolai.

Izmantotie resursi

- Albrehta, Dz. *Pētišanas metodes pedagoģijā*. Rīga: Mācību grāmata, 1998.
- Amonašvili, Š. *Skolotāj, iedvesmo mani jaunradei!* Rīga, 2011.
- Bērns kā vērtība ģimenē un pirmsskolā*. Rīga: Izglītības soļi, 2000.
- Broks, A., Buligina, I., Koķe, T., Špona, A., Šūmane, M., Upmane, M. *Izglītības terminu skaidrojošā vārdnīca*. Rīga, 1998.
- Domāšanas māksla ikvienam jeb kā domāt ar prieku un azartu*. Rīga: Nordik, 2010.
- Dzintere, D. *Bērns kā individualitāte pirmsskolas izglītības iestādē*. Rīga: Izglītības soļi, 2002.
- Dzintere, D., Stangaine, I. *Rotaļa – bērna dzīvesveids*. Rīga: RaKa, 2007.
- Freiberģa, I., Priede, L. *Bērns mācās izzināt pasauli*. Rīga: Izglītības soļi, 2007.
- Geidžs, B. *Pedagoģiskā psiholoģija*. Rīga: Zvaigzne, 1999.
- Golubina, V. *Pirmsskolas pedagoga rokasgrāmata*. Rīga: SIA Izglītības soļi, 2007.
- Gudjons, H. *Pedagoģijas pamatatziņas*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1998.
- Hahele, R. *Pašnovērtējums mācību procesā*. Rīga: RaKa, 2006.
- Hansena, K. A., Kaufmane, R. K., Saifers, S. *Bērncentrētu grupu veidošana*. Rīga: SF Latvija, 2002.
- Irbe, I., Timermane, A. *Mana grāmatiņa un testi. Pirmsskolai 4–5 gadi*. Rīga: RaKa, 2011.
- Irbe, I., Timermane, A. *Mana grāmatiņa. Skolotāja grāmata. Pirmsskolai 4–5 gadi*. Rīga: RaKa, 2011.
- Irbe, I., Timermane, A. *Mana grāmatiņa. Testi. Pirmsskolai 3–4 gadi*. Rīga: RaKa, 2010.
- Kurzemiece, L. *Rotaļas, spēles un stafetes skolēnu personības attīstībai*. Rīga: VISC, 2006.
- Lapiņa, L., Ļubkina, V. *Pašapziņas attīstīšana pirmsskolas iestādes bērna un skolotāja saskarsmes procesā*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2007.
- Lieģeniece, D. *Kopveseluma pieeja 5–7 gadus veca bērna audzināšanā*. Liepāja: LPA, 1996.
- Lieģeniece, D. *Pirmsskolas vecuma bērna audzināšanas un personības veidošanās problēmas*. Rīga: Mācību apgāds NT, 1998.
- Lopatina, A. *Matemātisko priekšstatu veidošana. Didaktiskās spēles*. Rīga: Pētergailis, 2006.
- Maslo, I. *Skolas pedagoģiskā process individualizācija un diferenciacija*. Rīga: RaKa, 1995.
- Rokasgrāmata dabaszinātņu un matemātikas skolotājiem*. Rīga: VISC, 2011.
- Skolēnu mācību sasniegumu vērtēšana. Metodiski ieteikumi sākumskolas skolotājiem*. Rīga: IZM, 2001.
- Svence, G. *Personības attīstības psiholoģija: Mācību līdzeklis tālmācībā*. I. Kalves datortaisījums, 1988.
- Špona, A. *Audzināšanas teorija un prakse*. Rīga: RaKa, 2001.
- Tūbele, S. *Skolēna runas attīstības vērtēšana*. Rīga: RaKa, 2002.
- Izglītības likums* [skatīts 2011. gada 28. decembrī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=50759>
- Ministru kabineta 2010. gada 3. augusta noteikumi Nr.709 "Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām"* [skatīts 2011. gada 28. decembrī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=214604>
- Ministru kabineta 2006. gada 19. decembra noteikumi Nr. 1027 "Noteikumi par valsts standartu pamatizglītībā un pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem"* [skatīts 2011. gada 28. decembrī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=150407&from=off>
- Vispārējās izglītības likums* [skatīts 2011. gada 28. decembrī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=20243>
- Крайг, Г. *Психология развития*. Санкт-Петербург: Питер, 2000.

PIELIKUMI

1. pielikums

 IESTĀDES NOSAUKUMS

PEDAGOGISKO VĒROJUMU REZULTĀTI

Bērna vārds, uzvārds _____

Dzimšanas dati _____

 Pirmsskolas izglītības programmas apguves uzsākšana _____
 dd/mm/gggg

Vērtēšana	Datums	Pedagogs (i)

m./g.		

m./g.		

m./g.		

m./g.		

Vērtējums: jā, daļēji, nē

Sociālā attīstība (kritēriji)	m/g		m/g		m/g		m/g	
Stāsta par sevi un ģimeni (dzīvesvieta, adrese, tuvinieku nodarbošanās).								
Jautā un atbild uz jautājumiem par sevi, savām prasmēm.								
Prot palūgt un pateikties.								
Pieņem un lūdz pieaugušā palīdzību, ja tas ir nepieciešams.								
Sadarbojas ar bērniem.								
Patstāvīgi pieņem lēmumus.								
Reaģē uz pieaugušā norādījumiem (pamudinājums, iedrošinājums, aizrādījums), pamato savu rīcību.								
Izvēlas nodarbošanos patstāvīgi.								
Iesaistās grupu rotaļās.								
Izsaka savu attieksmi pret notiekošo.								
Vērtē savu un citu rīcību.								
Ar cieņu izturas pret citiem cilvēkiem.								
Izturas saudzīgi pret citu paveikto.								
Saudzē savas un citu lietas: rotaļlietas, spēles, mācību līdzekļus, apģērbus u. c.								
Ievēro ģērbšanās secību.								
Attaisa un aiztaisa rāvējslēdžus, pogas u. c.								
Aizšņorē apavus.								
Pareizi lieto galda piederumus.								
Sakārto savu darba vietu.								
Spēj organizēties darbam.								
Paveic iesākto darbu līdz galam.								
Ievēro elementārus drošības noteikumus.								
Zina elementāros drošības noteikumus (ugunsdrošības, elektrodrošības, drošība pie ūdenstilpnēm, saskarē ar dzīvniekiem, nepazīstamiem augiem un vielām).								

Zina, ko darīt briesmu gadījumā.								
Ievēro personīgo higiēnu.								
Lieto veselīgus pārtikas produktus.								
Izvēlas fiziskas aktivitātes.								
Ir atbildīgs par uzticētajiem pienākumiem.								

Komentāri un individuālie uzdevumi

Vērtējums: jā, daļēji, nē

Fiziskā attīstība (kritēriji)	m/g		m/g		m/g		m/g	
Izrāda vēlmi aktīvi darboties.								
Ievēro drošības noteikumus fiziskajās aktivitātēs.								
Izpilda kustību pamat prasmju vingrojumus un vingrinājumus: soļo, skrien, rāpo, rāpjas, veļas, lien, lec, met, tver.								
Izpilda vingrojumus un vingrinājumus kustību koordinācijas attīstīšanai: precīzi izpilda kustības, orientējas laikā un telpā, maina darbības veidus un virzienus.								
Ievēro kustību rotaļu noteikumus.								
Spēj noturēt līdzsvaru.								
Darbojas ar sīkiem priekšmetiem: šķiro, ver, ber, saliek.								
Darbojas ar lielo, mazo konstruēšanas materiālu: būvē, labo savas kļūdas.								
Pareizā tvērienā tur šķēres, griež pa taisnu līniju un pa liektu līniju (vienkāršas formas).								
Pareizā tvērienā lieto rakstāmpiederumus, darbarīkus (zīmulis, pildspalva, ota, spiedogs, u. c.).								
Pareizi lieto šūšanas piederumus.								
Izpilda vārdiskas instrukcijas (augšā, lejā, uz sāniem, iekšā, pāri, zem u. c.).								
Darbojas ar papīru (plēš, griež, loka).								
Precīzi pārvelk kontūras.								
Izkrāso konkrētus laukumus.								

Komentāri un individuālie uzdevumi

Vērtējums: jā, daļēji, nē

Psihiskā attīstība (kritēriji)	m/g		m/g		m/g		m/g	
Klausās un uztver dzirdēto (atbild uz jautājumiem, paskaidro, atstāsta).								
Ir pietiekams vārdu krājums.								
Pareizi izrunā skaņas.								
Saklausa un diferencē skaņas.								
Pazīst skaņai atbilstošo burtu.								
Pazīst mazos un lielos iespiestos un rakstītos burtus.								
Lasa vārdus, īsus teikumus.								
Raksta mazos un lielos rakstītos burtus.								
Raksta vārdus, īsus teikumus.								
Saprot izlasīto (atbild uz jautājumiem, paskaidro, atstāsta).								
Izsaka savu attieksmi pret dzirdēto un lasīto.								
Atveido dažādus tēlus, lieto kustības, žestus un mīmiku.								
Skandē dzejoļus, tautasdziesmas.								
Izprot sakarību starp daudzumu, daudzuma vārdisko apzīmējumu un daudzuma pierakstu ar cipariem.								
Raksta ciparus.								
Saprot, ko nozīmē saskaitīšanas un atņemšanas darbības.								
Saskaita un atņem skaitļa 10 apjomā.								
Pazīst, nosauc un atpazīst apkārtņē ģeometrijas pamatelementus (. – □ ● Δ).								
Novēro dabas objektus un parādības.								
Orientējas tuvākajā apkārtņē (izglītības iestāde, ceļš uz to).								
Piedalās valsts svētku un gadskārtu ieražu svētku svinēšanā.								

Veido secīgu stāstījumu par piedzīvoto, redzēto.								
Saliek attēlu sēriju loģiskā secībā, pamato savu izvēli.								
Grupē objektus, salīdzina pēc lieluma, formas, krāsas.								
Saprot kvantitatīvas attiecības (vienādā skaitā, tikpat, vairāk-mazāk).								
Klausās mūziku ar interesi.								
Dzied, brīvi atdarina kustības, mūzikas un dziesmas pavadījumā.								
Uztver un reproducē ritmu.								
Izpilda deju soļus.								
Patstāvīgi izvēlas materiālus radošai darbībai.								
Zīmē ar zīmuli, flomāsteru un krītu u. c.								
Glezno ar guašas krāsām, jauc divas krāsas.								
Aplicē, veido, konstruē no dažādiem materiāliem.								
Saskata krāsu noskaņas dabā un radošos darbos.								
Pauž savu attieksmi par radošu darbu.								
Pazīst emocijas (prieks, bēdas) un pauž tās atbilstoši situācijai.								
Apzinās sevi kā piederīgu ģimenei un grupai.								
Jūt līdzī un palīdz citiem.								
Patīk mācīties.								

Komentāri un individuālie uzdevumi

1^{l.} pielikums

IESTĀDES NOSAUKUMS

PEDAGOGISKO VĒROJUMU REZULTĀTI

Bērna vārds, uzvārds _____

Dzimšanas dati _____

Pirmsskolas izglītības programmas apguves uzsākšana _____
dd/mm/gggg

Vērtēšana	Datums	Pedagogs (i)
_____ m./g.	_____	_____
_____ m./g.	_____	_____
_____ m./g.	_____	_____
_____ m./g.	_____	_____

Vērtējums: jā, daļēji, nē

Sociālā attīstība (kritēriji)	m/g		m/g		m/g		m/g	
Stāsta par sevi un ģimeni (dzīvesvieta, adrese, tuvinieku nodarbošanās).								
Jautā un atbild uz jautājumiem par sevi, savām prasmēm.								
Prot palūgt un pateikties.								
Pieņem un lūdz pieaugušā palīdzību, ja tas ir nepieciešams.								
Sadarbojas ar bērniem.								
Patstāvīgi pieņem lēmumus.								
Reaģē uz pieaugušā norādījumiem (pamudinājums, iedrošinājums, aizrādījums), pamato savu rīcību.								
Izvēlas nodarbošanos patstāvīgi.								
Iesaistās grupu rotaļās.								
Izsaka savu attieksmi pret notiekošo.								
Vērtē savu un citu rīcību.								
Ar cieņu izturas pret citiem cilvēkiem.								
Izturas saudzīgi pret citu paveikto.								
Saudzē savas un citu lietas: rotaļlietas, spēles, mācību līdzekļus, apģērbus u. c.								
Ievēro ģērbšanās secību.								
Attaisa un aiztaisa rāvējslēdzus, pogas u. c.								
Aizšņorē apavus.								
Pareizi lieto galda piederumus.								
Sakārto savu darba vietu.								
Spēj organizēties darbam.								
Paveic iesākto darbu līdz galam.								
Ievēro elementārus drošības noteikumus.								
Zina elementāros drošības noteikumus (ugunsdrošības, elektrodrošības, drošība pie ūdenstilpnēm, saskarē ar dzīvniekiem, nepazīstamiem augiem un vielām).								

Zina, ko darīt briesmu gadījumā.								
Ievēro personīgo higiēnu.								
Lieto veselīgus pārtikas produktus.								
Izvēlas fiziskas aktivitātes.								
Ir atbildīgs par uzticētajiem pienākumiem.								

Komentāri un individuālie uzdevumi

Vērtējums: jā, daļēji, nē

Fiziskā attīstība (kritēriji)	m/g		m/g		m/g		m/g	
Izrāda vēlmi aktīvi darboties.								
Ievēro drošības noteikumus fiziskajās aktivitātēs.								
Izpilda kustību pamat prasmju vingrojumus un vingrinājumus: soļo, skrien, rāpo, rāpjas, veļas, lien, lec, met, tver.								
Izpilda vingrojumus un vingrinājumus kustību koordinācijas attīstīšanai: precīzi izpilda kustības, orientējas laikā un telpā, maina darbības veidus un virzienus.								
Ievēro kustību rotaļu noteikumus.								
Spēj noturēt līdzsvaru.								
Darbojas ar sīkiem priekšmetiem: šķiro, ver, ber, saliek.								
Darbojas ar lielo, mazo konstruēšanas materiālu: būvē, labo savas kļūdas.								
Pareizā tvērienā tur šķēres, griež pa taisnu līniju un pa liektu līniju (vienkāršas formas).								
Pareizā tvērienā lieto rakstāmpiederumus, darbarīkus (zīmulis, pildspalva, ota, spiedogs, u. c.).								
Pareizi lieto šūšanas piederumus.								
Izpilda vārdiskas instrukcijas (augšā, lejā, uz sāniem, iekšā, pāri, zem u. c.).								
Darbojas ar papīru (plēš, griež, loka).								
Precīzi pārvelk kontūras.								
Izkrāso konkrētus laukumus.								

Komentāri un individuālie uzdevumi

Vērtējums: jā, daļēji, nē

Psihiskā attīstība (kritēriji)	m/g		m/g		m/g		m/g	
Klausās un uztver dzirdēto (atbild uz jautājumiem, paskaidro, atstāsta).								
Ir pietiekams vārdu krājums.								
Pareizi izrunā skaņas.								
Saklausa un diferencē skaņas.								
Pazīst skaņai atbilstošo burtu.								
Pazīst mazos un lielos iespiestos un rakstītos burtus.								
Lasa vārdus, īsus teikumus.								
Raksta mazos un lielos rakstītos burtus.								
Raksta vārdus, īsus teikumus.								
Saprot izlasīto (atbild uz jautājumiem, paskaidro, atstāsta).								
Izsaka savu attieksmi pret dzirdēto un lasīto.								
Atveido dažādus tēlus, lieto kustības, žestus un mīmiku.								
Skandē dzejoļus, tautasdziesmas.								
Pareizi izrunā skaņas, zilbes un vārdus latviešu valodā.								
Latviešu valodā atbild uz vienkāršiem jautājumiem par sevi, savu ģimeni, tuvāko apkārtni un ilustrāciju.								
Uztver lēnā tempā runāta, vienkārša neliela apjoma teksta (īsas pasakas, mīklas, skaitāmpanti, bērnu dzejoļi, īsi stāsti) saturu latviešu valodā.								
Veido īsus teikumus latviešu valodā par redzēto un dzirdēto, izmantojot savu pieredzi un novērojumus (mutiski).								
Izprot sakarību starp daudzumu, daudzuma vārdisko apzīmējumu un daudzuma pierakstu ar cipariem.								

Raksta ciparus.								
Saprot, ko nozīmē saskaitīšanas un atņemšanas darbības.								
Saskaita un atņem skaitļa 10 apjomā.								
Pazīst, nosauc un atpazīst apkārtņē ģeometrijas pamatelementus (. – □ ○ Δ).								
Novēro dabas objektus un parādības.								
Orientējas tuvākajā apkārtņē (izglītības iestāde, ceļš uz to).								
Piedalās valsts svētku un gadskārtu ieražu svētku svinēšanā.								
Veido secīgu stāstījumu par piedzīvoto, redzēto.								
Saliek attēlu sēriju loģiskā secībā, pamato savu izvēli.								
Grupē objektus, salīdzina pēc lieluma, formas, krāsas.								
Saprot kvantitatīvas attiecības (vienādā skaitā, tikpat, vairāk-mazāk).								
Klausās mūziku ar interesi.								
Dzied, brīvi atdarina kustības, mūzikas un dziesmas pavadījumā.								
Uztver un reproducē ritmu.								
Izpilda deju soļus.								
Patstāvīgi izvēlas materiālus radošai darbībai.								
Zīmē ar zīmuli, flomāsteru un krītu u. c.								
Glezno ar gvašas krāsām, jauc divas krāsas.								
Aplicē, veido, konstruē no dažādiem materiāliem.								
Saskata krāsu noskaņas dabā un radošos darbos.								
Pauž savu attieksmi par radošu darbu.								
Pazīst emocijas (prieks, bēdas) un pauž tās atbilstoši situācijai.								
Apzinās sevi kā piederīgu ģimenei un grupai.								

Komentāri un individuālie uzdevumi

PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS SATURA
APGUVES VĒRTĒJUMS

Bērna vārds, uzvārds _____

Izglītības iestādes nosaukums _____

Izglītības programmas
nosaukums, kods: _____

Programmas apguves laiks _____

3. pielikums

I. Bērna sasniegumi fiziskajā attīstībā

Labprāt iesaistās kustību rotaļās un sporta aktivitātēs.

Telpā orientējas labi, prot noturēt līdzsvaru.

Veikli darbojas ar sīkiem priekšmetiem.

Rakstāmpiederumus pareizi satver tikai pēc regulāra atgādinājuma.

II. Bērna sasniegumi psihiskajā attīstībā

Spēj uzmanīgi klausīties, bet runā tikai tad, kad tiek uzdots jautājums tieši viņai, lai gan zināšanas ir izcilas. Saklausa un diferencē skaņas.

Iespiestos burtus pazīst un lasa īsus teikumus. Lasīto izprot, spēj atstāstīt vai komentēt. Pazīst rakstītos burtus, raksta īsus vārdus, arī teikumus, tomēr labprātāk savas domas izteikšanai lieto nozīmētos lielos iespiestos burtus.

Labi deklamē dzejoļus, lieliska atmiņa. Patīk dziedāt, iejusties dažādos tēlos, izmantojot kustības, mīmiku, žestus un runu.

Ciparus raksta pareizi, skaita un atņem 10 apjomā. Ģeometrijas pamatelementus prot nosaukt, atpazīst tos un saskata līdzības apkārtējos priekšmetos.

Novērošanas spējas ir attīstītas, prot novērot pārmaiņas dabā.

Ir iemaņas un prasmes grupēt, salīdzināt, loģiski spriest.

Strādā ar visa veida materiāliem, kurus piedāvā skolotājas tēlotājdarbībā un rokdarbos.

Spēj just līdzīgi saviem draugiem.

III. Bērna sasniegumi sociālajā attīstībā

Prot nosaukt savu vārdu, uzvārdu, adresi, valsti, kurā dzīvo.

Izsakās precīzi, prot formulēt domu par zināmo, pieredzēto. Ir pieklājīga.

Viegli rod kontaktu un sadarbojas ar vienaudžiem. Pieaugušo prasības respektē, pamato savu viedokli.

Teicamas pašapkalpošanās prasmes. Spēj organizēties darbam un pārslēgties no vienas darbības uz citu.

Ir pietiekamas zināšanas par rīcību situācijās, kurās var tikt apdraudēta personīgā drošība.

Ir atbildīga par uzticēto pienākumu, to veic apzinīgi. Personīgās lietas prot pieskatīt.

Ieteikumi, rekomendācijas

Regulāri sekot pareizam rakstāmpiederuma satvērienam. Motivēt būt drošākai, nebaidīties parādīt savas labās zināšanas, nebaidīties kļūdīties savās atbildēs.

Pirmsskolas skolotājs (-a):

/paraksts, atšifrējums/

4. pielikums

PEDAGOGISKO VĒROJUMU REZULTĀTI GRUPAI

iestāde/grupa

Sociālā attīstība

Vērtējums: jā, daļēji, nē

Kritēriji	m/g	m/g	m/g	m/g
Stāsta par sevi un ģimeni (dzīvesvieta, adrese, tuvinieku nodarbošanās).				
Jautā un atbild uz jautājumiem par sevi, savām prasmēm.				
Prot palūgt un pateikties.				
Pieņem un lūdz pieaugušā palīdzību, ja tas ir nepieciešams.				
Sadarbojas ar bērniem.				
Patstāvīgi pieņem lēmumus.				
Reaģē uz pieaugušā norādījumiem (pamudinājums, iedrošinājums, aizrādījums), pamato savu rīcību.				
Izvēlas nodarbošanos patstāvīgi.				
Iesaistās grupu rotaļās.				
Izsaka savu attieksmi pret notiekošo.				
Vērtē savu un citu rīcību.				
Ar cieņu izturas pret citiem cilvēkiem.				
Izturas saudzīgi pret citu paveikto.				
Saudzē savas un citu lietas: rotaļlietas, spēles, mācību līdzekļus, apģērbus u. c.				
Ievēro gērbšanās secību.				
Attaisa un aiztaisa rāvējslēdzus, pogas u. c.				
Aizšņorē apavus.				
Pareizi lieto galda piederumus.				
Sakārto savu darba vietu.				
Spēj organizēties darbam.				

Paveic iesākto darbu līdz galam.								
Ievēro elementārus drošības noteikumus.								
Zina elementāros drošības noteikumus (ugunsdrošības, elektrodrošības, drošība pie ūdenstilpnēm, saskarē ar dzīvniekiem, nepazīstamiem augiem un vielām).								
Zina, ko darīt briesmu gadījumā.								
Ievēro personīgo higiēnu.								
Lieto veselīgus pārtikas produktus.								
Izvēlas fiziskas aktivitātes.								
Ir atbildīgs par uzticētajiem pienākumiem.								

Komentāri un individuālie uzdevumi

Fiziskā attīstība

Vērtējums: jā, daļēji, nē

Kritēriji	m/g		m/g		m/g		m/g	
Izrāda vēlmi aktīvi darboties.								
Ievēro drošības noteikumus fiziskajās aktivitātēs.								
Izpilda kustību pamatprasmju vingrojumus un vingrinājumus: soļo, skrien, rāpo, rāpjas, veļas, lien, lec, met, tver.								
Izpilda vingrojumus un vingrinājumus kustību koordinācijas attīstīšanai: precīzi izpilda kustības, orientējas laikā un telpā, maina darbības veidus un virzienus.								
Ievēro kustību rotaļu noteikumus.								
Spēj noturēt līdzsvaru.								
Darbojas ar sīkiem priekšmetiem: šķiro, ver, ber, saliek.								
Darbojas ar lielo, mazo konstruēšanas materiālu: būvē, labo savas kļūdas.								
Pareizā tvērienā tur šķēres, griež pa taisnu līniju un pa liektu līniju (vienkāršas formas).								
Pareizā tvērienā lieto rakstāmpiederumus, darba rīkus (zīmulis, pildspalva, ota, spiedogs, u. c.).								
Pareizi lieto šūšanas piederumus.								
Izpilda vārdiskas instrukcijas (augšā, lejā, uz sāniem, iekšā, pāri, zem u. c.).								
Darbojas ar papīru (plēš, griež, loka).								
Precīzi pārvelk kontūras.								
Izkrāso konkrētus laukumus.								

Komentāri un individuālie uzdevumi

Psihiskā attīstība

Vērtējums: jā, daļēji, nē

Kritēriji	m/g		m/g		m/g		m/g	
Klausās un uztver dzirdēto (atbild uz jautājumiem, paskaidro, atstāsta).								
Ir pietiekams vārdu krājums.								
Pareizi izrunā skaņas.								
Saklausa un diferencē skaņas.								
Pazīst skaņai atbilstošo burtu.								
Pazīst mazos un lielos iespiestos un rakstītos burtus.								
Lasa vārdus, īsus teikumus.								
Raksta mazos un lielos rakstītos burtus.								
Raksta vārdus, īsus teikumus.								
Saprot izlasīto (atbild uz jautājumiem, paskaidro, atstāsta).								
Izsaka savu attieksmi pret dzirdēto un lasīto. Atveido dažādus tēlus, pielieto kustības, žestus un mīmiku.								
Skandē dzejoļus, tautasdziesmas.								
Izprot sakarību starp daudzumu, daudzuma vārdisko apzīmējumu un daudzuma pierakstu ar cipariem.								
Raksta ciparus.								
Saprot, ko nozīmē saskaitīšanas un atņemšanas darbības.								
Saskaita un atņem skaitļa 10 apjomā.								
Pazīst, nosauc un atpazīst apkārtņē ģeometrijas pamatelementus (. – □ ● Δ).								
Novēro dabas objektus un parādības.								
Orientējas tuvākajā apkārtņē (izglītības iestāde, ceļš uz to).								
Piedalās valsts svētku un gadskārtu ieražu svētku svinēšanā.								

Veido secīgu stāstījumu par piedzīvoto, redzēto.								
Saliek attēlu sēriju loģiskā secībā, pamato savu izvēli.								
Grupē objektus, salīdzina pēc lieluma, formas, krāsas.								
Saprot kvantitatīvas attiecības (vienādā skaitā, tikpat, vairāk-mazāk).								
Klausās mūziku ar interesi.								
Dzied, brīvi atdarina kustības, mūzikas un dziesmas pavadījumā.								
Uztver un reproducē ritmu.								
Izpilda deju soļus.								
Patstāvīgi izvēlas materiālus radošai darbībai.								
Zīmē ar zīmuli, flomāsteru un krītu u. c.								
Glezno ar guašas krāsām, jauc divas krāsas.								
Aplicē, veido, konstruē no dažādiem materiāliem.								
Saskata krāsu noskaņas dabā un radošos darbos.								
Pauž savu attieksmi par radošu darbu.								
Pazīst emocijas (prieks, bēdas) un pauž tās atbilstoši situācijai.								
Apzinās sevi kā piederīgu ģimenei un grupai.								
Jūt līdzī un palīdz citiem.								
Patīk mācīties.								

Komentāri un individuālie uzdevumi

4¹. pielikums

PEDAGOGISKO VĒROJUMU REZULTĀTI GRUPAI

iestāde/grupa

Sociālā attīstība

Vērtējums: jā, daļēji, nē

Kritēriji	m/g		m/g		m/g		m/g	
Stāsta par sevi un ģimeni (dzīvesvieta, adrese, tuvinieku nodarbošanās).								
Jautā un atbild uz jautājumiem par sevi, savām prasmēm.								
Prot palūgt un pateikties.								
Pieņem un lūdz pieaugušā palīdzību, ja tas ir nepieciešams.								
Sadarbojas ar bērniem.								
Patstāvīgi pieņem lēmumus.								
Reaģē uz pieaugušā norādījumiem (pamudinājums, iedrošinājums, aizrādījums), pamato savu rīcību.								
Izvēlas nodarbošanos patstāvīgi.								
Iesaistās grupu rotaļās.								
Izsaka savu attieksmi pret notiekošo.								
Vērtē savu un citu rīcību.								
Ar cieņu izturas pret citiem cilvēkiem.								
Izturas saudzīgi pret citu paveikto.								
Saudzē savas un citu lietas: rotaļlietas, spēles, mācību līdzekļus, apģērbus u. c.								
Ievēro ģērbšanās secību.								
Attaisa un aiztaisa rāvējslēdzus, pogas u. c.								
Aizšņorē apavus.								
Pareizi lieto galda piederumus.								
Sakārto savu darba vietu.								
Spēj organizēties darbam.								

Paveic iesākto darbu līdz galam.								
Ievēro elementārus drošības noteikumus.								
Zina elementāros drošības noteikumus (ugunsdrošības, elektrodrošības, drošība pie ūdenstilpnēm, saskarē ar dzīvniekiem, nepazīstamiem augiem un vielām).								
Zina, ko darīt briesmu gadījumā.								
Ievēro personīgo higiēnu.								
Lieto veselīgus pārtikas produktus.								
Izvēlas fiziskas aktivitātes.								
Ir atbildīgs par uzticētajiem pienākumiem.								

Komentāri un individuālie uzdevumi

Fiziskā attīstība

Vērtējums: jā, daļēji, nē

Kritēriji	m/g		m/g		m/g		m/g	
Izrāda vēlmi aktīvi darboties.								
Ievēro drošības noteikumus fiziskajās aktivitātēs.								
Izpilda kustību pamatprasmju vingrojumus un vingrinājumus: soļo, skrien, rāpo, rāpjas, veļas, lien, lec, met, tver.								
Izpilda vingrojumus un vingrinājumus kustību koordinācijas attīstīšanai: precīzi izpilda kustības, orientējas laikā un telpā, maina darbības veidus un virzienus.								
Ievēro kustību rotaļu noteikumus.								
Spēj noturēt līdzsvaru.								
Darbojas ar sīkiem priekšmetiem: šķiro, ver, ber, saliek.								
Darbojas ar lielo, mazo konstruēšanas materiālu: būvē, labo savas kļūdas.								
Pareizā tvērienā tur šķēres, griež pa taisnu līniju un pa liektu līniju (vienkāršas formas).								
Pareizā tvērienā lieto rakstāmpiederumus, darba rīkus (zīmulis, pildspalva, ota, spiedogs, u. c.).								
Pareizi lieto šūšanas piederumus.								
Izpilda vārdiskas instrukcijas (augšā, lejā, uz sāniem, iekšā, pāri, zem u. c.).								
Darbojas ar papīru (plēš, griež, loka).								
Precīzi pārvelk kontūras.								
Izkrāso konkrētus laukumus.								

Komentāri un individuālie uzdevumi

Psihiskā attīstība

Vērtējums: jā, daļēji, nē

Kritēriji	m/g		m/g		m/g		m/g	
Klausās un uztver dzirdēto (atbild uz jautājumiem, paskaidro, atstāsta).								
Ir pietiekams vārdu krājums.								
Pareizi izrunā skaņas.								
Saklausa un diferencē skaņas.								
Pazīst skaņai atbilstošo burtu.								
Pazīst mazos un lielos iespiestos un rakstītos burtus.								
Lasa vārdus, īsus teikumus.								
Raksta mazos un lielos rakstītos burtus.								
Raksta vārdus, īsus teikumus.								
Saprot izlasīto (atbild uz jautājumiem, paskaidro, atstāsta).								
Izsaka savu attieksmi pret dzirdēto un lasīto.								
Atveido dažādus tēlus, pielieto kustības, žestus un mīmiku.								
Skandē dzejoļus, tautasdziesmas.								
Pareizi izrunā skaņas, zilbes un vārdus latviešu valodā.								
Latviešu valodā atbild uz vienkāršiem jautājumiem par sevi, savu ģimeni, tuvāko apkārtni un ilustrāciju.								
Uztver lēnā tempā runāta, vienkārša neliela apjoma teksta (īsas pasakas, mīklas, skaitāmpanti, bērnu dzejoļi, īsi stāsti) saturu latviešu valodā.								
Veido īsus teikumus latviešu valodā par redzēto un dzirdēto, izmantojot savu pieredzi un novērojumus (mutiski).								
Izprot sakarību starp daudzumu, daudzuma vārdisko apzīmējumu un daudzuma pierakstu ar cipariem.								

Raksta ciparus.								
Saprot, ko nozīmē saskaitīšanas un atņemšanas darbības.								
Saskaita un atņem skaitļa 10 apjomā.								
Pazīst, nosauc un atpazīst apkārtnē ģeometrijas pamatelementus (. – □ ○ Δ).								
Novēro dabas objektus un parādības.								
Orientējas tuvākajā apkārtnē (izglītības iestāde, ceļš uz to).								
Piedalās valsts svētku un gadskārtu ieražu svētku svinēšanā.								
Veido secīgu stāstījumu par piedzīvoto, redzēto.								
Saliek attēlu sēriju loģiskā secībā, pamato savu izvēli.								
Grupē objektus, salīdzina pēc lieluma, formas, krāsas.								
Saprot kvantitatīvas attiecības (vienādā skaitā, tikpat, vairāk-mazāk).								
Klausās mūziku ar interesi.								
Dzied, brīvi atdarina kustības, mūzikas un dziesmas pavadījumā.								
Uztver un reproducē ritmu.								
Izpilda deju soļus.								
Patstāvīgi izvēlas materiālus radošai darbībai.								
Zīmē ar zīmuli, flomāsteru un krītu u. c.								
Glezno ar guašas krāsām, jauc divas krāsas.								
Aplicē, veido, konstruē no dažādiem materiāliem.								
Saskata krāsu noskaņas dabā un radošos darbos.								
Pauž savu attieksmi par radošu darbu.								
Pazīst emocijas (prieks, bēdas) un pauž tās atbilstoši situācijai.								

Apzinās sevi kā piederīgu ģimenei un grupai.								
Jūt līdzī un palīdz citiem.								
Patīk mācīties.								

Komentāri un individuālie uzdevumi

PAŠVĒRTĒJUMS

_____ bērna vārds

☺	PATIKA DARBOTIES, DARBS IZDEVĀS
☹	NEPATIKA, NEIZDEVĀS

	PIRMDIENA	OTRDIENA	TREŠDIENA	CETURTDIENA	PIEKTDIENA
ĀBECES CENTRS					
MATEMĀTIKAS CENTRS					
DABAS ZINĪBU CENTRS					
CELTNIECĪBAS CENTRS					
MĀKSLAS CENTRS					
LOMU ROTAĻU CENTRS					
SMILŠU, ŪDENS CENTRS					

6. pielikums

ANKETA VECĀKIEM

 izglītības iestādes nosaukums

Bērna vārds, uzvārds	
Dzimšanas dati	
Dzīvesvietas adrese	
Mātes vārds, uzvārds, kontakttālrunis	
Tēva vārds, uzvārds, kontakttālrunis	
Brāļi, māšas, viņu vecums	
Citas personas, pie kurām var vērsties nepieciešamības gadījumā (<i>vārds, uzvārds, kontaktinformācija</i>)	
Sarunvaloda, kuru lieto mājās	
Bērna vadošā roka	
Kas bērnam patīk	
Kas bērnam nepatīk	
Mīļākās nodarbes mājās	
Cita informācija, kas pedagogiem ir jāzina par jūsu bērnu (<i>alerģijas, fobijas, talanti</i>)	
Kādā veidā jūs varat iesaistīties pedagoģiskajā procesā?	

 datums

 paraksts

7. pielikums

VECĀKU NOVĒROJUMA ANKETA

Dārgie vecāki, esiet laipni aicināti mūsu pirmsskolas grupā!

Lūdzam veikt sava bērna novērošanu darbībā un sadarbībā ar bērniem un pieaugušajiem!

1. Kuras nodarbošanās jūsu bērns izvēlējās?
2. Vai jūsu bērnam patika strādāt patstāvīgi? (Miniet darbošanās veidus!)
3. Cik ilgi jūsu bērns aktīvi darbojās?
4. Vai jūsu bērns klausījās un sekoja norādījumiem?
5. Kā jūsu bērns sadarbojās ar citiem bērniem?
6. Vai jūsu bērns ierosināja savas idejas uzdevumu izpildē?
7. Vai jūsu bērns sagatavojās darbam un rūpējās par savām lietām?
8. Kādas izmaiņas jūs pamanījāt savā bērnā?
9. Jūsu ieteikumi vai jautājumi, vērtējot savu bērnu.

Paldies!